

non semel equidem vera existit bona fides, præsertim in rebus parvi momenti ad vitam necessariis, aut quando de præteritis fraudibus agitur et tunc caute admodum injungenda est restitutio, maxime si paenitentes sint pauperes; sed multum abest quin bona fides ubique reperiatur: si a nimio rigore prudenter recendum sit, damnabilis laxitas non minus timenda est.

FINIS TRACTATUS DE JURE, ETC.

DE CONTRACTIBUS

AD NORMAM
JURIS NOVI GALLIÆ REDACTUS.

Contractus, a verbo *contraho* sic dictus, definitur: *Conventio qua una persona, vel plures personæ se obligant erga unam vel plures personas ad aliquid dandum, faciendum aut non faciendum.* Cod. civ. art. 1101.

1º Dicitur *conventio*, id est, in unum idemque consensio ex parte contrahentium; requiritur enim ut utraque pars contrahens in idem conveniat seu consentiat.

2º Dicitur *qua una vel plures personæ erga unam vel plures, etc.*, quia contractus debet esse saltem inter duas personas: nemo namque secum contrahere potest. Sed inter plures personas simul existere potest, ut evidens est.

3º Dicitur *qua se obligant*, id est, qua una persona se obligat, vel plures personæ se obligant erga unam vel plures: obligatio aliquando est reciproca, seu ex utraque parte; aliquando vero ex una parte tantum, ut postea dicemus.

Dicitur *ad aliquid dandum, faciendum aut non faciendum*: hæc verba objectum contractum designant.

Multipliciter dividitur contractus, nempe 1º in unilateralis et synallagmaticum seu bilateralem. Unilateralis est ille quo unus e contrahentibus erga alterum obligatur, sine ulla obligatione ex parte alterius, v. g., in promissione donationis. Synallagmaticus, ita vocatus a duobus verbis græcis σύν, cum, ἀλλάσσω, permuto, ille est in quo uterque contrahens reciprociter obligatur, ut in venditione et locatione.

Synallagmaticus autem duplex est, videlicet perfectus et imperfectus. Est perfectus, quando obligatio ex utra-

que parte est essentialis, ut in venditione; est vero imperfectus, quando ex alterutra parte obligatio est duntaxat accidentalis, ut, v. g., in deposito: depositarius tenetur quidem essentialiter depositum reddere; sed qui depositum commisit, aliquod pretium depositario solvere non tenetur, nisi ex hypothesi quod in eo custodiendo quædam factæ fuerint expense.

Dividitur 2º in realem et consensualem. *Realis* ille est qui in sua specie non perficitur, nisi traditione rei de qua convenitur, ut, v. g., depositum, mutuum; *consensualis* est ille qui solo partium consensu perficitur, sicut nunc venditio, locatio, etc.

Dividitur 3º in onerosum, gratuitum et mixtum. *Onerosus* est ille in quo uterque contrahens obligatur ad aliquid dandum, faciendum aut non faciendum, ut sunt venditio, commutatio, etc. *Gratuitus* ille est quo unus tantum vel plures contrahentium ex pura liberalitate erga alterum ad aliquid se obligant: talis est promissio donationis vel ipsa donatio. *Mixtus* dicuntur quando ex parte est gratuitus, et ex parte onerosus, ut, v. g., si bonum notabilis valoris sub onerosa sed levi conditione donetur.

Contractus onerosus duplex est: alius scilicet commutatorius, et aliis aleatorius. *Commutatorius* ille est in quo uterque contrahens censetur dare aut accipere aliquid æquivalens et certum, sicut in venditione et in commutatione. In quatuor classes hujusmodi contractus dividuntur, et sic ab antiquis exprimebantur: *Do ut des, do ut facias, facio ut facias, facio ut des.* *Contractus aleatorius* est ille in quo æquivalens est spes lucri obtinendi vel damni vitandi ab incerto eventu pendens, ut in ludis, assecurationibus, censibus gallice dictis *rentes viagères*.

Dividitur 4º in principalem et accessorium.

Contractus principalis est ille qui in se et independenter ab alia conventione subsistit, ut venditio; *accessorius* ille est qui ab alia pendet conventione, aut eam supponit: talis est hypotheca.

Dividitur 5º in solemnem et non solemnem. *Solemnis* ille est qui debet fieri secundum quasdam legum formalitates, ut sunt matrimonii contractus, hypotheca conventionalis et testamenta. *Non solemnis* est ille qui nullas requirit speciales legum formalitates, sed dispositionibus tantum generalibus subjicitur, sicut diversæ venditionum species.

Dividitur 6º in purum et non purum. *Purus* ille dicitur cui nulla est conditio annexa; *non purus* ille vocatur qui sub aliqua sit conditione, v. g., donatio alicui facta sub conditione quod talem ducat puellam.

Dividitur 7º in nominatum et innominatum. *Nominatus* est ille qui proprium habet nomen, v. g., venditio; *innominatus* autem, qui proprio caret nomine, v. g., *facio ut des, do ut facias*.

Dividitur 8º in nudum et vestitum. *Nudus* ille est qui nullam in foro externo parit obligationem, sed in conscientia tantum obligat; tales sunt conventiones absque scripto aut sufficientibus testimoniis; tales sunt etiam pactiones in ludis: nullus datur recursus in foro externo contra eum qui perdidit et solvere recusat. *Contractus vestitus* est ille qui in foro civili sicut in foro conscientiae obligat, ut sunt omnes contractus secundum leges initi, et qui coram judicibus probari possunt.

Dividitur 9º in formalem seu expressum, et in virtualem seu tacitum. *Contractus formalis* seu *expressus* dicitur quando conventio fit verbis, scriptis vel aliis signis consensum directe manifestantibus: est vero *virtualis* vel *tacitus*, quando consensus in objectum conventionis existit quidem realiter, sed implicitè tantum aliquo dicto vel facto manifestatur. Sic medicus et artifex, cum artem suam exercent, promittere censentur se id omne præstitiones esse quod homines ejusdem professionis in simili casu præstare solent; et qui eos accersunt vel adhibent, implicitè promittunt se id retributuros quod vi legis vel consuetudinis sancitum est. Uterque hujusmodi contractus eamdem habet vim obligandi.

Theologi priorem simpliciter vocant contractum, et

posteriorem communiter appellant *quasi-contractum*. Juristæ, e contra, utrumque vocant contractum, unum expressum et alterum tacitum: nomen autem *quasi-contractus* unice applicant obligationi ex fictione legis nascenti et fundatae naturali æquitate quæ consensum supplet, v. g.: Petro absente, ipsius domum ab incendio cum quibusdam expensis tueor; Petrus, ex *quasi-contractu*, valorem expensarum mini refundere debet.

In omni *contractu* tria a jurisperitis distinguuntur notanda, nempe *essentia*, *natura* et *accidentalia*. Ea dicuntur ad *essentialiam* *contractus* pertinere, sine quibus *contractus* non existit, vel est *contractus alterius speciei*, v. g.: ad *venditionem* tria sunt *essentialia*, scilicet, *res*, *preium* et *consensus*; una deficiente, nullus est *contractus*. Si loco pretii alia *res* detur, est *commutatio* et non *venditio*. Ea pertinent ad *naturam*, quæ, licet non expressa, ex lege, consuetudine vel æquitate, in *contractu* comprehensa intelliguntur, et tamen non *essentialiter*, v. g., *asscuratio rei venditæ*. Contrahentes hanc conditionem mutuo *consensu* excludere possent, et nihilominus *venditio* existeret: sed conventione expressa non interveniente, *vendor* rem *venditam* *asscurare* debet. Ea dicuntur *accidentalia* quæ *contractui* adjungi possunt, sed ex lege, consuetudine aut æquitate adjecta non intelliguntur, nisi aliqua interveniat *conventio specialis*, v. g., talis aut talis dilatio solutionis pretii. Vide *Toullier*, t. vi, p. 208 et seq.

Omnis nunc *contractus*, quicumque sint, sive nominati, sive *innominati*, regulis generalibus, absque ulla exceptione, *subjiciuntur*. *Cod. civ. art. 1107*.

Præsentem *Tractatum* in duas partes dividemus: in prima de *contractibus* in genere et in secunda de *contractibus* in specie disseremus.

PARS PRIMA.

DE CONTRACTIBUS IN GENERE.

Primæ hujus partis quinque erunt capita: 1um de *consensu* ad *contrahendum* requisito; 2um de *formalitatibus* et *nullitatibus* a lege statutis; 3um de *objecto contractuum*; 4um de *personis* quæ *contrahere* possunt; 5um de *obligatione contractuum*.

CAPUT PRIMUM.

DE CONSENSU AD CONTRAHENDUM REQUISITO.

In duplo articulo dicemus 1° de *dotibus consensus*; 2° de *vitiis* quæ *consensu* nocere possunt.

ARTICULUS PRIMUS.

Certum est apud omnes aliquem requiri *consensum* ad *contrahendum*: nam, ex definitione, *contractus* est duorum vel plurium *conventio*: nulla autem fieri potest *conventio* absque *consensu* saltem *externo*. Ergo.

At non sufficit qualiscumque *consensus*, sed *necessus* est ut variis instruatur *dotibus*, quæ ut *pote generales* et *valde utiles*, hic *summatis* et per *ordinem exponendæ* sunt, licet quædam de his jam dixerimus in *Tractatu de Matrimonio* et alibi.

Consensus ergo ad *contrahendum* *requisitus* debet esse 1° *internus*, 2° *externus*, 3° *mutuus*, 4° *actualis*, 5° *plenus*.

1° *Internus*. Omnes fatentur aliquem *necessarium* esse *consensum* et quidem *interiorem*; nam *consensus* *actum voluntatis* supponit, et *percipi* non potest *vere existens*